

Historia ya Falsafa

51 Kumtambulisha Immanuel Kant

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Naam, tunaanza leo kwa safari ya wiki mbili na Immanuel Kant, na ningependa leo iwe utangulizi tu, kisha wakati mwingine tutaingia kwenye nyenzo kutoka kwa Ukosoaji wa Sababu Safi, ambayo labda itatuchukua kwa siku nne. Kisha tutakuwa na siku kuhusu ukosoaji wa sababu ya vitendo kuhusu maadili, na siku kuhusu mitazamo yake ya kidini, kitu kama hicho. Kwa hivyo, ili kumtambulisha, nadhani kuona mradi wake, mradi wake wa kifalsafa, kuhusiana na ule wa watangulizi wake labda ungekuwa msaada kama kitu kingine chochote.

Ukosoaji wa Sababu Safi, ambayo ndiyo kazi yake inayojulikana zaidi, ndefu zaidi, na ngumu zaidi, ilichapishwa mnamo 1781, na kama David Hume, alihisi kwamba alihitaji kutoa, kwa kuongezea, mtazamo maarufu zaidi wa aina hiyo hiyo ya kitu, na kwa hivyo, miaka 10, 15 baadaye, alitoa Prolegomena kwa Metafizikia Yoyote ya Baadaye. Sasa, elewa kichwa hiki. Kwanza kabisa, Prolegomena.

Sasa, kama umesikia hadithi kuhusu tembo, unaweza kutarajia jambo fulani. Hadithi hii inahusu watu kutoka asili tofauti walioandika vitabu kuhusu tembo. Mwingereza huyo aliandika utangulizi wa kitabu kimoja kuhusu tembo, wenye sura nzuri sana.

The American, An Elephant Digest, Mfaransa, kitabu chenye michoro kuhusu maisha ya mapenzi ya tembo, na Kijerumani, Prolegomena ya juzuu tatu ya Utafiti wa Tembo. Naam, hii ni Prolegomena yake kwa Metafizikia yoyote ya Baadaye. Sasa, elewa hoja, muhimu zaidi, ya metafizikia.

Kwa sababu, kwa kweli, David Hume alianza kuwa na shaka kuhusu maarifa yoyote ya kimetafizikia, maarifa yoyote kuhusu asili ya uhalisia. Tunachojua ni mwonekano, matukio, na zaidi ya hayo, ni suala la, kwa ubora zaidi, imani. Kwa hivyo, ni kwa kuzingatia shaka ya kimetafizikia ya Hume ndipo Kant anafafanua mradi wake kama Prolegomena to Any Future Metafizikia.

Hiyo ni kusema, kwa kuzingatia Kant, matarajio ya metafizikia ni yapi? Ndiyo, bwana. Sasa, yuko wazi kuhusu mwelekeo huo katika utangulizi wa Prolegomena kwa Metafizikia Yoyote ya Baadaye. Kwa hivyo, nitasoma baadhi ya haya.

Tangu insha za Locke na Leibniz, unakumbuka insha ya Locke kuhusu uelewa wa binadamu, na insha mpya za Leibniz kuhusu uelewa wa binadamu. Tangu insha zao, au tuseme, tangu asili ya metafizikia hadi sasa tunapojua historia yake, zikiirudisha nyuma zaidi, hakuna kilichowahi kutokea ambacho kingeweza kuwa na uamuzi zaidi kwa hatima yake kuliko shambulio lililofanywa dhidi yake na David Hume. Hakutoa mwanga wowote kuhusu aina hii ya maarifa, lakini hakika alipiga cheche ambayo

mwanga ungeweza kuwashwa ikiwa ungekamata kitu kinachoweza kuwaka na moto wake unaowaka ungetunzwa na kuendelezwa kwa uangalifu.

Hume alianza kutoka kwa dhana moja lakini muhimu katika metafizikia, yaani, ile ya uhusiano kati ya chanzo na athari, ikiwa ni pamoja na viambato vyake kama vile nguvu. Alipinga sababu, ambayo inajifanya imezalisha dhana ya chanzo na athari yenyewe, ili kumjibu kwa haki gani anafikiri kitu chochote kinaweza kudhaniwa kwamba ikiwa kitu hicho kitatolewa, kitu kingine lazima kitoe kwa mwanga wa chanzo na athari. Sasa hiyo si muhtasari mbaya wa kile Hume alifanya.

Na anaendelea kwenye ukurasa unaofuata, hata kama uamuzi wa Hume wa haraka na makosa unaweza kuonekana, angalau ulitokana na uchunguzi. Lakini Hume alipata bahati mbaya ya kawaida ya wanafizikia. Na zingatia hili ikiwa unafikiria kuingia katika metafizikia, ya kutoeleweka.

Inauma sana kuona jinsi wapinzani wake, Thomas Reid, Oswald, BD, na wahalisia wengine wawili wa Uskoti, walivyokosa hoja. Kwani ingawa walikuwa wakichukulia kirahisi kile ambacho Hume alikitilia shaka na kuonyesha kwa bidii, mara nyingi kwa ushupavu, kile ambacho hakuwahi kufikiria kutilia shaka, walielewa vibaya pendekezo lake muhimu kiasi kwamba kila kitu kilibaki katika hali yake ya zamani kana kwamba hakuna kilichotokea. Swali halikuwa kama dhana ya sababu ilikuwa sahihi, muhimu, au muhimu.

Bila shaka, Hume alifikiri ndivyo ilivyo. Lakini kama dhana hiyo inaweza kufikiriwa kwa akili kama msingi bila kujali uzoefu. Kama ilikuwa na ukweli wa ndani bila kujali uzoefu.

Hilo lilikuwa tatizo la Hume. Swali pekee kuhusu asili, si hitaji, la dhana hiyo. Naam, anaendelea kusema kwamba mvuto wa wanauhalisia wa Uskoti kwa akili ya kawaida hautoshi.

Anasema ni zawadi kubwa ya Mungu kuwa na akili ya kawaida. Lakini akili hii ya kawaida lazima ionyeshwe kwa vitendo kwa mawazo yaliyofikiriwa vizuri na yenye busara, si kwa kuitumia kama unabii wakati hakuna uthibitisho mwingine wa busara wa msimamo wa mtu unaoweza kuendelezwa. Na hivyo anafikia mradi wake kwa kuzingatia hili.

Kwa hivyo kwanza niliuliza kama pingamizi la Hume halingeweza kuwekwa katika umbo la jumla na haraka nikagundua kuwa dhana ya chanzo na athari haikuwa dhana pekee ambayo uelewa hufikiria mambo kama ya awali, bali badala yake kwamba metafizikia ina dhana za awali kabisa. Nilitaka kubaini idadi yao. Na utagundua kuwa anafikiria kwa kumi na mbili.

Lakini nilipofanikiwa kwa kuridhisha katika hili kwa kuanzia kanuni moja, niliendelea kubaini dhana hizi, ambazo sasa nilikuwa na uhakika hazikutokana na uzoefu. Niliendelea kuzibaini kama Hume alivyojaribu kuzibaini, lakini nikagundua kuwa zilitokana na uelewa safi. Kwa hivyo, kwa kweli, atajaribu kumjibu Hume kwa kusema kwamba dhana ya sababu na athari ambayo shaka iliibuka, pamoja na dhana zingine za msingi za kimetafizikia, baada ya yote, hazitokani na majaribio, lakini kwa namna fulani ni za awali.

Na baadaye, anaendelea kwa mtindo huu. Metafizikia inahusika ipasavyo na mapendekezo ya awali ya a ya sintetiki. Mapendekezo ya awali.

Na anamalizia utangulizi wake kwa ufasaha huu wa balagha. Hata Kant ana uwezo wa ufasaha wa balagha. Kwa hivyo, wataalamu wote wa metafizikia wamesimamishwa kazi zao kwa dhati na kisheria hadi watakapokuwa wamejibu ipasavyo swali, vipi mapendekezo ya awali ya usanifu yanawezekana? Sawa? Jibu lina sifa pekee ambazo lazima wazionyeshe wanapokuwa na chochote cha kutoa kwa jina la sababu safi.

Lakini kama hawana sifa hizi, hawawezi kutarajia kitu kingine chochote kutoka kwa watu wenye busara ambao wamedanganywa mara nyingi zaidi ya kufukuzwa kazini bila uchunguzi zaidi. Kwa hivyo, yuko tayari kuwafukuza kazi wataalamu wote wa metafizikia ambao hawawezi kuonyesha sababu kwa nini hawapaswi kukaa. Naam, mradi wake basi ni muhimu sana.

Anatambua kwamba kwa kuzingatia shaka ya Hume, uwezekano wa kufanya metafizikia uko katika swali kubwa. Kwa hivyo ikiwa kutakuwa na metafizikia yoyote inayoweza katika siku zijazo, metafizikia yoyote ya baadaye, basi ni muhimu kwa njia ya prolegomenon kuthibitisha kwamba dhana kama hizo za metafizikia ni za awali. Sawa? Sasa, ndivyo anavyojaribu kufanya.

Na nadhani tunaweza kufikia hilo kwa kujaribu kuangalia istilahi zake mwenyewe. Na hii ni istilahi anayoiendeleza katika utangulizi wa ukosoaji wa sababu safi. Na nyenzo hizo unazo katika mkusanyiko kuanzia 367 hadi karibu 377. Sipendekezi kwamba utangulizi si kitu kingine ila istilahi, lakini nadhani istilahi anayoianzisha inatoa maelezo zaidi katika picha kubwa zaidi.

Kwa hivyo, hebu tuangalie hilo. Anatofautisha mwanzoni kati ya falsafa tatu: Falsafa ya kiitikadi, yenye shaka, na yenye ukosoaji.

Sasa, huna shida kutambua ni nani au anafikiria nini kwa kuwa na shaka. David Hume. Ndiyo.

Hata hivyo, falsafa ya kidogma ni falsafa ya wanafizikia wa awali. Wale ambao wametoa madai ya kidogma ya kimetafizikia bila kuchunguza msingi. Kwa hivyo, anakumbuka hapo hakika kwamba utamaduni wa kimantiki wa bara.

Unakumbuka mchoro wetu ambapo una mantiki ya bara ya Descartes, Spinoza, na Leibniz. Kila mmoja wao anaendeleza mfumo wake wa kimetafizikia kwa kutumia mbinu ya Descartes. Unajaribu kusema kwamba kuna kanuni fulani za kwanza za axiomatic ambazo kila kitu kingine kinaweza kutolewa.

Sasa, hiyo ni metafizikia ya kidogma. Kwa upande mwingine, tuna watu katika hatua ya awali kama Locke ambao pia wanaonekana kufikiria kwamba maarifa ya kimetafizikia yanawezekana, ingawa kwa msingi wa majaribio. Na Berkeley, bila shaka.

Na hitimisho lao la kimetafizikia pia lingehesabiwa kuwa la kidogma. Kwa hivyo, ni David Hume, mkosoaji, na wanafalsafa wa kidogma. Tunapaswa kusema kwamba ingawa Leibniz alikuwa karibu miaka ya 1700, kulikuwa na falsafa nyingine nyingi za kimetafizikia zilizoendelea katika karne ya 18 kabla ya Kant.

Ili kwamba kulikuwa na warithi wa Leibniz katika mantiki ya Kijerumani ya karne ya 18. Na ilikuwa chini ya watu hawa ambapo Immanuel Kant alisoma. Ili kwamba alilelewa katika mila ya mantiki ambayo ilitoka kwa mapinduzi ya kimbinu ya Descartes, unaona.

Sasa, anatuambia kwamba aliamshwa kutoka kwenye usingizi huo wa kinfumo kwa kusoma David Hume. Usingizi huo wa kinfumo ni madai yasiyo na ukosoaji ya mfumo wa aina hiyo. Na hakika Hume anapaswa kuwaamsha watu kama hao.

Kwa hivyo, anapojitosa katika mradi wake mwenyewe, mradi wake ni falsafa muhimu. Hiyo ni kusema, kujaribu kuchunguza hali ambazo zingewezesha metafizikia. Kukosoa misingi ya epistemolojia ya metafizikia.

Ukosoaji, kwa maana hiyo. Kwa hivyo kazi yake kuu, ambayo sasa anatutambulisha, unatambua, inaitwa ukosoaji. Falsafa ya ukosoaji.

Uhakiki wa sababu safi. Safi, yaani, priori, bila mchango wowote wa majaribio. Kwa hivyo anajaribu kuangalia kwa kina uwezekano uliopo katika sababu safi.

Sababu bila kujali uzoefu. Uwezekano wa metafizikia. Uhakiki wa sababu safi.

Kuhusiana na maarifa ya kimetafizikia. Na mbinu ya kitamaduni ya maarifa ya kimetafizikia. Kwa hivyo, tuseme, kuhusishwa na maarifa ya kitamaduni ya kimetafizikia.

Sasa, utagundua kwamba pamoja na ukosoaji huo wa kwanza mnamo 1781, baadaye kidogo alikuja na ukosoaji wa pili. Ukosoaji wa sababu ya vitendo. Sasa, neno la tatu, sababu ya vitendo, tangu Aristotle, limerejelea mawazo ya kimaadili.

Kwa hivyo hii inageuka kuwa ukosoaji sio wa maarifa ya kimetafizikia, bali wa maarifa ya maadili. Sasa, kumbuka kwamba katika utamaduni huo wa kimetafizikia, iliaminika kwamba maarifa ya maadili yangeweza kutolewa kutoka kwa ukweli wa kwanza kama vile maarifa ya kimetafizikia yalivyokuwa. John Locke alifikiri kwamba, kimsingi angalau, tunapaswa kuweza kupata maarifa ya maadili kwa njia ile ile tunayopata maarifa ya hisabati.

Kwa njia ya kutegemea. Kutoka kwa kanuni za kwanza za kiakili au kitu kama hicho. Au kutoka kwa ufahamu wetu wa asili ya mwanadamu.

Katika suala la maadili. Na David Hume, katika sura yake ya kwanza ya Uchunguzi, unakumbuka, anatofautisha kati ya falsafa ya dhahania na ya vitendo. Pale ambapo falsafa ya dhahania inahusu metafizikia, falsafa ya vitendo ni falsafa ya maadili.

Na msembo falsafa ya maadili haukuwa maadili tu, bali nadharia ya kisiasa na kitu kingine chochote kilichokuwa na matumizi kwa vitendo vya mwanadamu. Kwa hivyo, ukosoaji wa sababu ya vitendo ni ukosoaji kisha wa hali ya epistemolojia ya maarifa ya maadili. Na, baadaye, alitoa ukosoaji wa tatu.

Huu ulikuwa ukosoaji wa hukumu. Na hilo linahusiana na hukumu ya urembo. Maarifa ya urembo.

Zote mbili kuhusu asili, ambapo tunakuja na aina zote za hukumu kuhusu mpangilio. Unaona, mpangilio wa asili ndio kitu ambacho akili ya kisayansi ya karne ya 18 ilikuwa ikisema. Ilikuwa imejikita sana.

Utaratibu wa asili. Uzuri wa asili. Kwa hivyo, uamuzi wa uzuri kuhusu asili.

Na kuhusu kazi za sanaa. Sasa, maarifa ya urembo yalikuwa yamelinganishwa na maarifa ya maadili na David Hume na baadhi ya wanafalsafa wa hisia za maadili. Unaona? Kwa hivyo, baada ya kushughulika na maarifa ya maadili, sasa anakuja kwenye maarifa haya mengine ya urembo.

Huzua maswali hapo. Na, katika kila kisa, anachokiangalia, au anachojaribu kukiangalia, ni masharti ambayo yangewezesha hukumu za maarifa. Masharti ya uwezekano wa maarifa ya maadili.

Ya maarifa ya urembo. Na maarifa ya kimetafizikia. Sasa, unaweza kutambua hili kwa kutarajia kwamba ukosoaji wa sababu safi unafikia hitimisho kwamba hakuna uwezekano wa maarifa ya kimetafizikia kwa maana ya kitamaduni ambayo yanahusisha usawa na uhakika wa kimantiki.

Uhakika wa kidogma katika masuala ya metafizikia hauwezekani. Na hilo linatumika kwa maeneo matatu ya metafizikia ambayo yalikuwa makubwa katika siku zake. Waligawanya, katika utamaduni wa Kijerumani wa mantiki, metafizikia katika sehemu tatu.

Christian Wolf. Mmoja wao aliigawanya katika saikolojia ya kifalsafa. Kosmolojia ya kifalsafa.

Na theolojia ya kifalsafa. Ni wazi kwamba, kushughulika na akili, asili, na Mungu. Bila shaka, unapozungumzia mambo hayo matatu, hakuna mengi ya kuzungumzia.

Asili, akili, na Mungu. Kwa hivyo inavutia sana . Kwa hivyo hitimisho lake kuhusu theolojia ya asili, theolojia kwa sababu pekee, ni hasi.

Anakosoa hoja za kuwepo kwa Mungu kwa msingi wa kukosa masharti ya kutosha yanayoweza hilo. Lakini hapa kuna jambo la kuvutia ambalo anaendelea kupendekeza, ili kubishana, kwamba imani ya kimetafizikia inawezekana kwa msingi, ndiyo, wa baadhi ya mambo katika mbinu ya kitamaduni ya metafizikia, lakini inawezekana kwa msingi wa maarifa ya maadili na urembo. Kwa hivyo ni kwa msingi huu, na pia kwa msingi huu, kwamba tunakuza, ipasavyo, imani za kimetafizikia.

Kwa hivyo tena, unapata tofauti kati ya maarifa na imani. Kant anakosoa uwezekano wa maarifa ya kimetafizikia na uhakika wa kimantiki. Lakini anagundua katika ukosoaji wake wote tatu kwamba kuna msingi wa imani fulani za kimetafizikia, ikiwa ni pamoja na imani katika Mungu.

Kwa hivyo hiyo ndiyo picha ya jumla. Sasa, tunapaswa kuongeza kwamba hamu yake ya kuifanya ipatikane ilisababisha matoleo yanayosomeka zaidi na mafupi ya mawili ya kwanza. Kwa hivyo toleo fupi la la kwanza ndilo nililokusomea sasa hivi, utangulizi wa metafizikia yoyote ya baadaye.

Na toleo fupi la ukosoaji wa sababu ya vitendo ni misingi ya kimetafizikia ya maadili. Na kwa kawaida, uteuzi kuhusu sharti la kategoria la Kant katika maadili, ambalo tunawasomea watu katika kozi za utangulizi, hutoka kwenye misingi ya kimetafizikia ya maadili. Kwa hivyo, hiyo ndiyo picha.

Pia alifanya kazi mahususi kuhusu dini inayoitwa Dini Ndani ya Mipaka ya Akili Pekee. Ambapo unaweza kuona anauliza kuhusu uwezekano wa maarifa ya kidini bila kujali ufunuo. Ni aina gani ya maarifa ya Mungu tunayopata kwa njia hiyo? Sawa.

Tutakuwa na la kusema kuhusu yote kazi hizi katika wiki chache zijazo. Sawa, kuna swali lolote, toa maoni hapo? Yote hayo yakimaanisha anachomaanisha kwa falsafa ya ukosoaji. Baada ya yote, ikiwa falsafa ya ukosoaji ni mradi wake, lazima uzungumzie mradi wake wote, unaona.

Nilimwona nani? Ndiyo. Ulisema kwamba imani zake za kimetafizikia zinategemea maarifa ya maadili na maarifa ya urembo. Kimsingi hizo mbili, au la kwanza linaingia? La kwanza pia linaingia, ndiyo maana nina mshale huu unashuka.

Hitimisho lake, na tunalo kidogo katika mkusanyiko wa vitabu, hitimisho lake la ukosoaji wa kwanza lina athari hapana, tuna ujuzi wa kuonekana, matukio tu. Lakini kwa upande mwingine, kwa sababu za vitendo, tunalazimika kuamini, unaona. Ni zaidi kidogo ya saikolojia ya imani.

Lakini tena, anavutia kile ambacho Hume na wanahalisia wa Uskoti wanakiita upendeleo wa akili ya mwanadamu. Unaona, upendeleo wa akili ya mwanadamu. Kwa hivyo zote tatu huchangia imani za kimetafizikia.

Shida ni kwamba kama ilivyo kwa Hume, wakati mwingine watu husoma sehemu nne za kwanza tu, humwona Hume akiwa na shaka, na kisha husahau kinachokuja baadaye, vivyo hivyo kwa Kant, husoma hitimisho zake hasi na kupuuza kinachokuja baadaye. Unaona. Lakini hitimisho la Hume, kama vile hitimisho la Hume linavyohusu imani, vivyo hivyo hitimisho la Kant linahusu imani.

Kwa kweli, kuna sehemu moja katika utangulizi wake wa ukosoaji wa kwanza ambapo anasema tutalazimika kuondoa maarifa ili kutoa nafasi kwa imani. Ondoa maarifa ili kutoa nafasi kwa imani. Unaona, anachofanya, ikiwa unataka kurudi kwenye mstari uliogawanyika wa Plato, ni kufanya tofauti hiyo ngumu kati ya hizo mbili.

Unaona, siku hizi tunafikiria maarifa kama sehemu ndogo tu ya imani. Imani zinazokidhi masharti fulani. Lakini kuanzia Plato hadi Kant, hapana, haya ni mambo mawili tofauti sana.

Maarifa yanahusisha ufahamu wa moja kwa moja wa aina fulani kama matokeo ya lahaja au hisia ya kile kilicho na msisitizo, kinachojidhihirisha, au maarifa yanayoonyesha kutoka kwa kanuni hizo za kwanza. Unaona, hiyo ndiyo dhana ya maarifa. Imani haina hilo.

Je, ulisema kwamba tofauti hii iliyo wazi ni kitu kinachoinua na kukimbilia kwenye maisha ya baada ya kifo? Hapana, si kama historia ilisema hivyo inamaliza mgawanyiko wa Kiplato kati ya maarifa na imani, na hatutawahi kuuangalia tena. Hapana, laiti ingekuwa rahisi hivyo. Tuseme kwamba kuanzia Hume na kuendelea, kuna udhaifu wa mstari kati ya hizo mbili.

Ili usiweze kudhani kwamba watu wanatumia maneno hayo kwa maana tofauti kabisa unayoipata katika utamaduni wa Kiplato. Hapana. Kulikuwa na maendeleo

katika epistemolojia katika miaka ya 1960, miaka ya 1960 ambapo tulikuwa tukifafanua maarifa kama imani ya kweli iliyothibitishwa.

Kwa hivyo maarifa ni sehemu ndogo ya imani. Na tangu miaka ya 60 hadi 70 na 80, watu wamekuwa wakifanya kazi juu ya masharti ya kuhesabiwa haki. Na chini ya hali gani unaweza kusema una haki ya kuamini kitu kama kweli? Lakini hii ni kwa sababu ya kudhoofika kwa hisia ya maarifa.

Sawa, hebu tuone, kinachofuata ni kipi? A priori na posteriori. A posteriori. Ndiyo, na hapo unaweza kukisoma katika usomaji wako wa takriban 369 hadi 373 katika eneo hilo la jumla.

Tayari tunafahamu maneno a priori na posteriori kwa sababu tu yametumika sana, si sana na watangulizi wa Kant bali na watu wanaoyazungumzia. Katika Hume, tofauti ilikuwa kati ya uhusiano wa mawazo na mambo ya kweli. Na katika utamaduni uliofuata wa kiempiricism, tofauti ya Hume inabaki imara sana .

Mahusiano ya mawazo ni ya uchambuzi tu. Yana umbo la ukweli wa kimantiki, kama vile A sawa na A, A si asiye-A. Mchumba ni mwanaume ambaye hajaoa.

Paka ni paka ni paka. Umpata wapi utambulisho wa kimantiki? Sawa, ukweli wa kimantiki. Uhusiano wa mawazo.

Ukijua mawazo, unaweza kufanyia kazi mahusiano kama hayo. Kwa hivyo alifikiria hisabati kama sehemu ya mahusiano ya mawazo. Kwa sababu, kwa mujibu wa axioms, unafanyia kazi mahusiano kati ya axioms, matokeo, katika kuthibitisha nadharia.

Na yote ni maarifa yanayotokana na dhana za msingi zinazohusiana. Sasa, mambo ya ukweli yanaelezewa zaidi kwa mtindo wa sintetiki. Hiyo ni kusema, yanaweza kuwa ya uwongo.

Sio lazima ziwe kweli. Ni ukweli unaoweza kutegemewa. Huenda zikawa za uwongo.

Na zinaweza kuwa za uwongo kwa sababu kiarifu kinaongeza kitu ambacho hakijaunganishwa kimantiki na mhusika. Naam, wasio na ndoa ni wanyonge, unaona. Huenda ikawa kweli, lakini hakuna uhusiano wa kimantiki kati ya hizo mbili.

Ili kwamba unaelewa hapo, kuhusu ukweli wa kubuni, kile ambacho wakati mwingine huitwa ukweli wa kweli, wakati mwingine ukweli wa kimwili. Hiyo ni kusema, zina mada. Kwa hivyo una hizi mbili.

Na katika mwisho, ungekuwa na sayansi zote. Sayansi ya fizikia, sayansi ya maisha, na sayansi ya kisaikolojia zingelitwa sayansi ya akili. Kwa hivyo sayansi zote zingefaa hapo.

Na, bila shaka, metafizikia, ambayo ilionekana kuwa sayansi. Hume ndiye aliyetuambia, hapana, sivyo. Sio sayansi.

Kwa sababu haitoi maarifa. Lakini kabla ya Hume, ndio, hivi ndivyo ingekuwa imezingatiwa. Sasa, unaweza kuona kutokana na hili kwamba fasili zinaanza kuonekana.

Kwa uchanganuzi, ndio, kiarifu kimo kimantiki katika mada. Na pendekezo linaifafanua tu. Lazima iwe kweli.

Unaelewa hilo? Kiambishi, kinachotajwa kwenye mada, kimantiki ni sehemu ya mada. Tatu pamoja na tano ni sawa na wanane. Wanafunzi wa shahada ya kwanza ni wanaume ambao hawajaoa.

Katika maazimio ya sintetiki, kiarifu hakimo katika kiima, bali kinaongeza kwenye kiima. Sasa, jambo la kipekee ambalo Kant hufanya, hata hivyo, ni kuleta tofauti hiyo tofauti zaidi kati ya priori na posteriori. Sasa, neno posteriori ndilo rahisi zaidi kulielewa, likimaanisha kutegemea tu uzoefu.

Inategemea uzoefu. Nyuma ya uzoefu. Na kwa hivyo, Kant alisema haraka kwamba kuna kauli za synthetic na posteriori, mapendekezo.

Ndiyo. Kuna mambo tunayosema ambayo yanaonekana kutegemea uzoefu tu. Sintetiki na posteriori.

Na vivyo hivyo, hakuwa akisema chochote kipya aliposema tuna maazimio ya uchambuzi na priori. Priori inamaanisha, kwa maneno rahisi, bila kujali uzoefu. Na ni wazi, uhusiano wa uchambuzi wa mawazo haitegemei uzoefu.

Huna haja ya kuhesabu vidole vyako ikiwa unaelewa dhana za mbili na moja ili kuelewa kwamba mbili pamoja na moja ni sawa na tatu. Kimantiki ni muhimu. Kwa hivyo, katika pande hizo mbili, hakuna shida.

Tatizo linakuja anapongeza wazo la sintetiki. A priori, ambayo inaonekana kuchanganya tufaha na peari. Pichi na ndizi.

Utangulizi wa awali. Sasa, ili kuona wazi zaidi anachofanya katika hili, hebu tuelewe anachomaanisha kwa utangulizi kwa usahihi zaidi. Nadhani katika kozi zetu nyingi za utangulizi, tunaridhika na kauli kwamba utangulizi unamaanisha bila kujali uzoefu.

Lakini Kant hakuridhika na hilo. Kant anataka kusema kwamba ujuzi wa awali utakuwa wa ulimwengu wote na muhimu. Wa ulimwengu wote na muhimu.

Ili ukweli wa awali uwe wa kweli kwa wote. Sio tu kuhusiana na hali fulani maalum . Kweli kwa wote.

Na lazima iwe kweli. Haziwezi kuwa za uongo. Ndiyo.

Kwa sababu si uchanganuzi tu ambao ni lazima uwe kweli, lakini priori ni kweli. Kwa hivyo una aina mbili za ujuzi wa priori. Sio moja tu.

Una uchanganuzi wa awali, kama vile tautologia. Na una sintetiki ya awali, kama vile fizikia. Labda metafizikia.

Hakika, hisabati, ambayo anaivuta hapo. Ndiyo. Kwa sababu synthetic a priori kwa Kant inahusisha hisabati, fizikia, sayansi asilia, yaani, metafizikia.

Kufanya chochote zaidi ya kuzungumzia tu matukio. Hisabati, fizikia , metafizikia . Ndiyo.

Na utagundua kwamba katika Ukosoaji wa Sababu Safi, kuna sehemu kuu tatu ambazo anazitaja. Kuna ya kwanza, ambayo anaiita urembo wa kupita kiasi. Ambapo anaelezea msingi wa maarifa ya hisabati.

Huh? Urembo? Shikilia simu. Lakini usizuie pumzi yako. Ndiyo.

Urembo katika Kijerumani unahusiana na utambuzi wa hisia. Kwa aina yoyote ya ufahamu wa fahamu. Sawa.

Kwa hivyo, urembo wa kupita kiasi. Kisha hiyo inafuatwa na uchanganuzi wa kupita kiasi . Hii inamtambulisha kwa ujuzi wa fizikia na kanuni za fizikia.

Na kisha dialektiki ya kupita fahamu. Ambapo anaangalia , ndio, metafizikia. Na ni dialektiki ya kupita fahamu ambayo ina sehemu hizo tatu.

Kushughulika na saikolojia ya kimantiki au ya kifalsafa. Kosmolojia ya kimantiki au ya kifalsafa. Theolojia ya kimantiki au ya kifalsafa.

Unaweza kuangalia hilo katika jedwali la yaliyomo, ambalo mhariri wetu anatupa. Linasaidia sana kwenye ukurasa wa 366. Je, unaona? Tazama hilo.

Kwenye 366, ana sehemu ya kwanza, urembo wa kupita kiasi. Sehemu ya pili, mantiki ya kupita kiasi. Sehemu ya kwanza, uchanganuzi wa kupita kiasi.

Kitengo cha pili, lahaja ya kupita kiasi. Basi, hoja yake ni kwamba tuna maarifa ya busara. Ya jumla na muhimu.

Au swali ni kama tunao. Kweli tuna ujuzi wa jumla na muhimu, wa awali. Hiyo ni ya bandia.

Hiyo ni kusema, hiyo inaongeza maana ya maneno. Je, inawezekana kuwa na maarifa ya kweli, maarifa ya mambo ya kweli, maarifa ya awali? Hilo ndilo suala. Naam, je, huo haukuwa mradi wake wa kuuliza hivyo? Je, metafizikia inawezekana kwa msingi wa awali? Metafizikia ingehusisha maarifa ya sintetiki, maarifa ya ukweli kuhusu ukweli.

Kwa hivyo hii ndiyo aina ya kifaa cha dhana anachokiunda kwa ajili ya hilo akilini. Sasa, ili kufafanua hili kidogo, angalia ukurasa wa 369. 369.

Juu ya safu ya pili. Wale ambao hamkuleta mkusanyiko huu wa vitabu watahitaji kote Kant. Na milele baada ya hapo.

369, safu ya pili juu. Swali langu ni, tunaweza kutarajia kufikia nini kwa busara wakati nyenzo na usaidizi wote wa uzoefu unaondolewa? Bila kujali uzoefu, tunaweza kufikia nini? Maarifa ya awali. Kisha, katikati ya safu hiyo, anasema kuna mahitaji mawili muhimu yanayoelekezwa kwa mwandishi anayethubutu kufanya kazi hii.

Kwanza, kuhusu uhakika. Na katikati ya aya hiyo, anasema, kila aina ya maarifa inayodai kuwa na uhakika, ya awali, inatangaza kwamba inamaanisha kuchukuliwa kama muhimu kabisa. Muhimu kabisa.

Maarifa safi, msingi, ambayo ni kipimo cha uhakika wote wa kifalsafa wa apodiktiki. Apodiktiki? Ndiyo, imethibitishwa, inaweza kuonyeshwa. Muhimu kimantiki.

Na zaidi ya 371, chini kabisa ya safu ya pili, ukweli wa jumla unaobeba tabia ya umuhimu wa ndani, lazima uwe huru kutokana na uzoefu, wazi, na uhakika wenyewe. Kwa hivyo huitwa maarifa kama msingi. Lakini angalia anayaita ukweli wa jumla.

Unaona, zina umbo la kimantiki la ulimwengu wote. Zote. Sio baadhi tu, si za kawaida tu, bali zote.

Kwa ujumla na muhimu sana, kigezo kinahusika katika a priori. Na juu ya 372, katikati ya mistari hiyo ya kwanza, vizuri, sita katika aya hiyo ya kwanza, hata tukiondoa kutoka kwa uzoefu kila kitu ambacho ni cha hisia, bado kuna dhana na hukumu fulani za asili zinazotokana nazo, ambazo lazima ziwe na asili yake kama priori kabisa, bila kujali uzoefu wote. Ni dhahiri sana anachotafuta.

Na juu ya 373, safu ya kwanza, anatoa mfano kutoka kwa hisabati, nami nitakuacha ucheze na hilo. Kifungu cha maneno synthetic a priori kinaanzishwa kwenye 374. Synthetic a priori, 374, safu ya pili, juu.

Katika hukumu za sintetiki, msaada wa kijaribio unahitajika . Kama ninataka kwenda zaidi ya dhana A ili kupata dhana nyingine B, ni wapi kuna kitu chochote ambacho naweza kutegemea na ambacho kupitia hicho usanisi A na B unaweza kuwezekana? Kwa kuzingatia siwezi kuwa na faida ya kutafuta katika uwanja wa uzoefu. Chukua pendekezo, na hili hapa ni pendekezo muhimu la Hume, pendekezo kwamba yote yanayotokea yana chanzo chake.

Chukua hilo. Katika dhana ya kitu kinachotokea, bila shaka nafikiria kitu kilichopo kabla ya wakati, na kutokana na hili, hukumu fulani za uchambuzi zinaweza kutolewa, lakini dhana ya sababu iko nje ya hiyo. Bila shaka nina wazo la kitu kilichotangulia.

Hakika, viunganishi. Uwiano. Viunganishi vya kudumu.

Ndiyo, anakubaliana na Hume, tuna hilo. Sawa. Lakini hatuna wazo la chanzo.

Na hii inaonyesha kitu tofauti na kile kinachotokea, na haijajumuishwa katika uwakilishi wa kile kinachotokea. Kwa hivyo, vipi kuhusu muunganisho wa sababu-athari? Sawa. Maswali yoyote, maoni? Sawa.

Mbinu ya kupita kiasi. Na unaona kwamba katika muktadha huo, neno kupita kiasi linatumika mara kadhaa. Ninaita maarifa kupita kiasi, anasema kwenye 375, ambayo hayajakaa na vitu bali na dhana za awali.

Na hiyo ni ufafanuzi mzuri sana. Usichanganye transcendental na excedent. Sasa, ukifikiri kama mwanatheolojia anavyofikiri, neno transcendental mara moja huamsha wazo la mungu huko nje mahali fulani.

Mungu anayepita uumbaji huu na kutenda kana kwamba yuko nje yake. Mwenye kupita kiasi. Neno "transcendental" halimaanishi chochote cha aina hiyo.

Sasa, ikiwa hufikiri kama mwanatheolojia bali kama mtu fulani katika fasihi ya Marekani, unafahamu neno transcendentalism. Ambapo neno transcendental halimaanishi kitu huko nje bali kitu hapa na chini hapa na karibu hapa na kinachoenea kote. Unaona, transcendentalism ya Marekani ilikuwa mtazamo kwamba roho ya mwanadamu ni nguvu ya ubunifu, inayoonyesha, lakini si kwangu pekee.

Ni roho ya ubunifu katika mambo yote inayofanya kazi ndani na kupitia roho yangu ya ubunifu. Aina fulani ya imani ya Mungu. Na kwamba kila roho ya mwanadamu, akili, roho hushiriki katika roho hii ya ulimwengu.

Unapata hilo katika Emerson. Ubadilishaji wa usemi. Ubadilishaji wa usemi ulikuwa toleo la Kimarekani la Urumi wa Kijerumani katika karne ya 19, pamoja na mwelekeo wake wa kuabudu miungu mingi au kuabudu miungu mwingine.

Kwa bahati mbaya, kusingekuwa na uzushi wowote wa kupita kiasi au Urumi mbali na Kant. Yeye ndiye mpito wa kifalsafa uliowezesha hilo. Alikuwa na neno hilo kabla yao.

Waliiba tu. Naam, waliikopesha . Waliiba.

Lakini unaona, ikiwa una wazo la upitaji wa akili, unaweza kurudi kwenye mbegu ya wazo hilo katika kile Kant anachozungumzia. Anazungumzia kuhusu rasilimali za ndani za roho ya mwanadamu. Rasilimali za ndani za akili ya mwanadamu.

Ni nini kinachofanya akili ielekee kipaumbele katika utafutaji wa maarifa? Na mbinu ya kupita mipaka ni njia ya kupata rasilimali hizi za ndani ambazo akili ya mwanadamu huleta. Ndiyo maana nasema sahau, kwa muda, wazo la kupita mipaka. Sio huko nje, lakini hapa ndipo ambapo kupita mipaka huzingatia.

Kwa hivyo tukisema kwamba falsafa ya ukosoaji ni jaribio la kukosoa utamaduni kwa kuuliza ni rasilimali gani ambazo akili huleta kipaumbele, basi ni wazi mbinu ya kupita kiasi ndiyo njia unayotaka. Njia ya kufikia rasilimali hizo za ndani. Je, kuna dhana fulani za ulimwengu ambazo kila mwanadamu huleta katika utafutaji wa maarifa? Unaona, hiyo ndiyo aina ya swali analouliza.

Isipokuwa dhana inaonekana kuashiria nadharia fulani, pendekezo fulani, kitu zaidi ya kile Kant anachofikiria, ambacho ni dhana. Je, kuna dhana zozote za ulimwengu wote? Sasa, baada ya kusema hivyo, kuwa mwangalifu. Kwa sababu haongelei kuhusu kile ambacho tumejifunza kukifikiria tangu Plato kama mawazo ya ndani.

Sasa, wazo la ndani ni wazo lililoundwa tayari ambalo tayari liko akilini mwako, na unaweza kulikumbuka. Au kwa lugha ya Descartes, wazo la ndani ni kitu kinachojidhihirisha, ambacho hujitokeza akilini wazi na wazi. Ni aina ya wazo lililobuniwa tayari ambalo tayari unalo.

Lakini aina ya dhana ya awali ambayo Kant anaitafuta si dhana kamili. Sio wazo dhahiri. Sio jambo linalojidhihirisha.

Ni zaidi ya ramani. Au zaidi ya mfumo wa mawazo yako. Ni zaidi ya gridi ambayo utapitia kuchuja kinachokuja.

Au umbo ambalo utamimina uzoefu. Sasa, mfano wangu wa kawaida wa hili, baadhi yenu mmesikia, ni wa trei ya mchemraba wa barafu yenye vitenganishi hivyo

nadhifu. Na unamimina maji ndani, na tazama, baada ya muda, yanatoka na mchemraba mzuri na mzuri.

Unaweza kupata mpini wa hizo. Ni vigumu kushikilia maji mkononi mwako. Nadhani Jay Woods ni wa puli ya kichaa.

Plato. Naam, kitu cha Plato ambapo unamsukuma Plato kupitia kitu hicho hadi aina zote za wanyama warembo. Maumbo ya wanyama.

Naam, unaweza kuifikiria kama sindano ya biskuti inayotengeneza biskuti za Krismasi, ikifinya vitu kupitia pua na kutoa kila aina ya biskuti zenye umbo la nyota na kila aina ya vitu vingine vya kupendeza. Hapana, ni muundo wa awali. Muundo.

Mfumo. Ndiyo. Badilisha sitiari.

Ni kana kwamba tuna lenzi ya awali inayoleta mambo katika mwelekeo sahihi. Ndiyo, uko sahihi. Lenzi.

Ninaponyoa asubuhi, huwa naondoa miwani yangu kwa sababu huwa na mvuke. Lakini linapokuja suala la kunyaa nywele zilizo chini ya ngozi ya pembeni, lazima nizivae tena kwa sababu siwezi kuona ninachofanya. Unajua, naweza kuhisi sehemu iliyobaki ya nywele zangu.

Lakini kuwa kipofu nusu kama popo ni kipofu kabisa. Bila miwani, unajua, lazima nifurahie. Naam, huwezi kujua au kufikiria bila lenzi.

Unajua ninachosema? Ni aina ya kitu ambacho huwezi kukiona. Kila mtu ana lenzi sawa. Nenda kwenye duka la pesa na upate vipimo vyako.

Hapana, huhitaji. Unakuja nayo tayari, ijenge. Unajua ninachosema? Ili kwamba huu ni muundo wa awali ambao anajaribu kuufunua kwa njia ya kupita kiasi.

Tumia aina tofauti za istilahi. Tunatofautisha katika kuzungumzia, hebu tuone, uhusiano wa mawazo na mambo ya ukweli kati ya ukweli rasmi na ukweli halisi. Rasmi, ikiwa na umbo la kimantiki la.

Naam, kipaumbele kwa Kant ni kanuni rasmi tu zinazotoa umbo la busara kwa vitu. Badala ya dhana za kweli zinazokuambia kuhusu mambo. Kwa hivyo dhana za awali zenyewe hazikuambie chochote.

Hazithibitishi chochote. Ni kanuni rasmi tu zinazokusaidia, ambazo zinaonekana moja kwa moja kupanga na kupanga mawazo yako kwa njia fulani. Na sababu na athari zitakuwa mojawapo ya kanuni hizo.

Kama nilivyosema, kuna mengine kumi na moja. Sawa, mapinduzi ya Copernicus. Ndiyo, Kant anatuambia kwamba haya yanawakilisha mapinduzi mapya ya Copernicus.

Sasa unaifahamu ya kwanza. Copernicus. Ni nani aliyebadilisha mtazamo wetu kuhusu ulimwengu kutoka kijiografia hadi kianga?

Dunia katikati hadi jua katikati. Hapo awali, tuliangalia kutoka pale tulipo katikati ya kila kitu tunachokichunguza. Sasa, kwa sababu ya Copernicus, tumetengwa pembezoni mahali fulani.

Tumewekwa katika nafasi zetu. Hatujatengwa kabisa. Lakini tunatambua nafasi yetu na kutambua kwamba hatuko katikati ya mambo.

Unaona ? Kwa maneno mengine, pembe ya maono, tunakotoka, mtazamo, ni tofauti. Sasa, kifalsafa, mtazamo, pembe ya maono katika kufikiria mambo katika Mwangaza, ulikuwa ule wa usawa kamili. Usawa wa utambuzi na maarifa yote.

Wakati mwingine imeitwa hivyo, John Dewey anaiita hivyo, nadharia ya mtazamaji. Maarifa ni mchezo wa mtazamaji. Wewe ni mtazamaji, si mshiriki.

Huchangii. Wewe ni mpokeaji tu. Lakini Mapinduzi ya Copernican, Mapinduzi mapya ya Copernican, yanaanzisha ubinafsi.

Ubinafsi kwa maana kwamba mhusika wa kibinadamu huchangia. Sio yote ni ya kibinafsi. Hapana, lakini mhusika wa kibinadamu huchangia miundo rasmi.

Dhana za awali. Unaona ? Kwa hivyo kwa maana hiyo, ulimwengu tunaoujua ni ulimwengu kama tulivyouunda. Ndiyo.

Ulimwengu wa mifumo ya athari za chanzo, pamoja na miunganisho na nguvu zinazofanya kazi, ni ulimwengu tulioufikiria . Ikiwa ndivyo ilivyo au la , kwa kweli, ni swali lingine. Sasa, Mapinduzi ya Copernican, yanafikia mbali sana, lakini matokeo ya Kant ni tofauti yake kati ya matukio na noumena.

Kwa sababu ikiwa tunachojua ni ulimwengu ambao tumeuunda kwa njia hiyo, basi ni jinsi tunavyoonekana kwetu. Ninachojua ni kile kinachoonekana kwangu jinsi kilivyo. Matukio.

Jambo hilo, ambalo katika istilahi yake ya Kijerumani ni Ding für mich , ndilo jambo kwangu. Ilhali noumena, uhalisia wa mambo, ni Ding na sich , kitu chenyewe . Na kwa sababu ubinafsi wetu huunda ulimwengu kwa njia fulani, basi tunachojua, ikiwa tunajua chochote, tunajua kupitia gridi hiyo, kupitia lenzi hiyo.

Unaona ? Tunajua matukio tu, si noumena. Ndiyo maana hitimisho lake ni hasi kuhusu maarifa ya kimetafizikia. Masharti halisi yanayoweza kufikiri.

Ila kibinafsi . Sasa, bila shaka, kile Leibniz na wengine walikuwa wamezungumzia kilikuwa ni maelewano yaliyoanzishwa awali. Na ikiwa itaonekana kwamba miundo inayounda mawazo yetu pia inaunda ulimwengu, basi tuna kona ya ukweli.

Unaona ? Kwa hivyo njia moja ambayo baadhi ya watu wamejaribu kumshughulikia Kant ni kukubaliana kwamba kuna dhana za awali, lakini kudumisha kwamba zinaunda uhalisia. Na kwa hivyo tuna maarifa ya kimetafizikia, na tunaweza kufanya theolojia ya asili, na kadhalika. Tatizo ni kwamba ingawa Kant aliona miundo hii ya awali kama sawa kwa wanadamu wote, huwezi kwenda mbali katika karne ya 19 kabla ya kuwa na uhusiano wa kitamaduni .

Hilo ndilo Max Weber alifanya. Unaona ? Na wengine. Ili kwamba ikiwa miundo ya awali inahusiana na chochote cha kitamaduni, basi maarifa yote ya mwanadamu yanakuwa ya uhusiano.

Sasa, nina mwelekeo wa kufikiria kuna njia mbadala ya tatu, yaani kwamba miundo ya awali si muhimu kimantiki, lakini imeendelezwa kitamaduni, kihistoria, imejaribiwa na kuthibitishwa katika historia na katika uzoefu wa mwanadamu, ili iweze kujihalalisha kivitendo. Unaona ? Na una imani inayokubalika kwamba mambo ndivyo yanavyoona. Na hiyo inaruhusu mapinduzi yote ya kisayansi ya Copernican, ambayo watu kama Thomas Kuhn wanazungumzia.

Mabadiliko ya kigezo, ambayo ni mabadiliko ya gridi ya a priori. Lakini unaweza kuona Kant anaelekea wapi hapa. Sawa, labda tunapaswa kuiacha hapo.

Nitaizungumzia wakati huu wakati mwingine. Nataka kusema jambo moja zaidi kwa njia ya utangulizi, na itakuwa njia nzuri ya kuanza, yaani, kuhusu athari ya kihistoria ya hili huko Kant. Athari ya kihistoria.

Na hilo litatusaidia kurudi kwenye kile ambacho tumekuwa tukisema leo kabla hatujaendelea kutoka hapo. Sawa.